

Ο ΒΙΟΣ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ

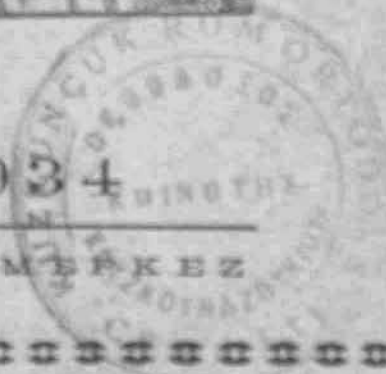
ΑΘΛΟΦΟΡΟΥ ΚΑΙ ΙΑΜΑΤΙΚΟΥ

ΠΑΝΤΕΛΗΜΟΝΟΣ

1934

ΤΥΠΟΙΣ ΜΕΡΚΕΖ

Ο ΒΙΟΣ
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ
ΑΘΛΟΦΟΡΟΥ ΚΑΙ ΙΑΜΑΤΙΚΟΥ
ΠΑΝΤΕΛΗΜΟΝΟΣ

Εορταζομένου τῆ 27 ἡ Ἰουλίου

ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΙΟ

ΤΡΟΠΑΡΙΟΝ

*Ἀθλοφόρε Ἄγιε καὶ ἰαματικὲ Παν-
τελεήμων πρόσβευε τῷ] ἐλεήμονι
θεῷ, ἵνα πταισμάτων ἄφεσιν παρά-
σχῃ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν.*

Ὁ Παντολέον ἐγεννήθη ἐν Νικομηδείᾳ περὶ τὰ τέλη τοῦ Γ'. μ. Χ. αἰῶνος καὶ ἠθλησεν ἐπὶ Μαξιμιανοῦ τοῦ ἀσεβοῦς. Κατήγετο ἐκ γονέων πλουσιωτάτων, πατὴρ μὲν εἰδωλολάτρου Εὐσταργίου τὸ ὄνομα, μητὴρ δὲ εὐσεβεστάτης χριστιανῆς Εὐβούλης, ἣτις ἀνέτροφε τὸ τέκνον τῆς διδάσκουσα αὐτὸ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν. Ἀλλὰ πρόωρα τῆς μακαρίας Εὐβούλης τελευτήσασθαι. Ὁ Παντολέον ἐξηκολούθει σπουδαζῶν τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα, Παιδευθεὶς δὲ ἀρκούντως παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς εἰς τὸν τότε ἱατρὸν Εὐφράσινον, ἵνα διδάξῃ εἰς αὐτὸν τὴν ἱατρικὴν ἐπιστήμην. Ὁ νέος ὡς ἐκ τῆς πολλῆς δεξιότητος καὶ εὐφυΐας του, ἐντὸς ὀλίγου ὑπερέβη ὄχι μόνον τοὺς συμμαθητάς του, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ. Ἦτο ὠρμιοτάτος τὴν ὄψιν, τὴν ὀμίαν περιχαρῆς, τὸ σῆμα ταπεινὸς καὶ μέτριος καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, πλήρης ἀρετῶν καὶ χάριτος, ὥστε ὁ λαβὼν σχέον μετ' αὐτοῦ, πολλὴν χαρὰν καὶ εὐφροσύνην ἠσθάνετο· διὰ δὲ τὰς πολλὰς ἀρετάς καὶ τὴν εὐφυΐαν ἐφημιζετο καθ' ὅλην τὴν Νικομηδείαν. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς Μαξιμιανὸς, ἰδὼν αὐτὸν καὶ μαθὼν τὰς ἀρετάς του καὶ τὴν φρόνησιν καὶ κοσμιότητα αὐτοῦ, ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ τὸν παραλάβῃ εἰς τὰ ἀνάκτορα ὡς ἰδιαίτερον αὐτοῦ ἱατρὸν.

Ὁ Ἅγιος Ἐρμόλαος, ὅστις ἦτο τότε εἰς Νικομηδείαν, ἀλλὰ κεκρυμμένος εἰς τινα οἶκον μετ' ἄλλων χριστιανῶν διὰ

τὸν φόβον τοῦ βασιλέως βλέπων, ὅτι ὁ νέος διέβαινε καθ' ἐκείτην ἐκείθεν καὶ ἐπήγαγεν εἰς τὸν διδάσκαλον καὶ ἐνοήσας ἐκ τῆς σεμνότητος τοῦ ἡθους, ὅτι ἡ κατάστασις τῆς ψυχῆς του θὰ εἶνε ἀληθῶς πλήρης καλοσύνης καὶ ἀγαθότητος, ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ ἐὰν θὰ δυνηθῇ νὰ σαγήνευσῃ τὸν Παντολέοντα. Ἀνοίξας λοιπὸν τὴν θύραν του προσεκάλεσαν αὐτὸν ἐντὸς καὶ τὸν ἠρώτησε περὶ τοῦ γένους τοῦ θρησκείματος του. Ὁ δὲ νέος εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ἡ μήτηρ του ἦτο χριστιανῆ, ὁ δὲ πατήρ του εἰδωλοτρότης. Ἀλλὰ σὺ τέκνον, λέγει ὁ Ἐρμόλαος, ποίαν θρησκείαν προτιμᾷς; Ὁ δὲ εἶπε: Ὅτε ἐξῆ ἡ μήτηρ μου με ἐνουθέει καθ' ἐκείτην νὰ γείνω χριστιανός, ὅπερ ἐπόθουν καὶ ἐγώ, ἀφ' ὅτου δὲ ἀτελεύτησε καὶ ἔμεινα μετὰ τοῦ πατρὸς, αὐτὸς με ἀναγκάζει νὰ μένω εἰς τὴν θρησκείαν του καὶ μελετῆ νὰ με ὑψώσῃ εἰς τὰ ἀνάκτορα. Κατόπιν ὁ Ἐρμόλαος τὸν ἐρωτᾷ τί ἐπιστήμην μαθηθῶνεις τέκνον μου; Τὴν ἱατρικὴν τίμω γέρον ἀπήντησεν, αὕτη ἤρρεσεν εἰς τὸν πατέρα μου. Ἀλλὰ καὶ ὁ διδάσκαλός μου λέγει, ὅταν γίνω ἱατρός δὲν θὰ ὑπάρξῃ ἀσθένεια, τὴν ὁποίαν νὰ μὴ δινηθῶ νὰ θεραπεύσω. Τότε ὁ Ἐρμόλαος εἶπε αὐτῷ: Πίστευσόν με ὡς νεανία ὅτι ἡ τέχνη τῶν ἱατρῶν εἶνε σχεδὸν οὐδέν, ἄνευ τῆς βοηθείας τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ οἱ θεοὶ τοῦ Μαξιμιανοῦ δὲν εἶνε ἄλλο τι: παρὰ μύθοι ψευδεῖς. Ὁ ἀληθὴς Θεὸς εἶνε ὁ Ἰησοῦς Χριστός, εἰς τὸν ὁποῖον ἐὰν πιστεύσῃς ἐξ ὅλης καρδίας, θὰ ἱατρῆσῃ πᾶσαν νόσον μόνον διὰ τῆς χάριτος καὶ δυνάμεως Ἐκείνου.

Βοηθεῖ δὲ καὶ τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύοντας νὰ ἐκτελῶσι πολλὰ θαύματα καὶ μετὰ ταῦτα τοὺς κάμνει κληρονόμους τῆς οὐρανίου βασιλείας του.

Ὁ Παντολέον ἔκτοτε προσήρχετο τακτικὰ καὶ ἤκουε

την διδασχην, και ούτως εστηριζετο εις την πιστιν του Χριστου. Και ποτε επιστρεφων απο τον διδασκαλον ευρε καθ' νεκρον παιδιον απο δαγκωμα εχιδνης, το δε θηριον εκει πλησιον. Ταυτα ιδων ενεθυμηθη του 'Ερμολαιου τα λογια και ειπε καθ' εαυτον. "Αν ο Χριστις πληρωση το αυτο μου το ζήτημα, να αναστηθη το παιδιον και να θανατωθη το θηριον, αλλην αποδειξιν προς πιστωσιν των λογων του γεροντος δεν ζητω. Προσευχηθεις λοιπον το μεν παιδιον ευθυσ ανεστησεν ως απο θννον, ο δε οφρις διερραγη, Τότε ο Παντολεων εξ δλης της ψυχης και καρδιας ελιστευσε τω Χριστω και αρας το ομμα προς ουρανον μα' ευφροσυνης πολλης ηγαριστη τον Κυριον, οστις τον ελυτρωσεν εκ της πλάνης των ειδωλων και τον ωδηγησεν εις την της αληθείας επιγνωσιν. "Επειτα τρέχει παρενθυσ προς τον 'Ερμολαιον, και διηθηγεις την υποθεσιν παρακαλει να τον βαπτιση. 'Ο 'Ερμολαιος μετα χαρας βαπτισας αυτον, εκαιμεν ευθυσ κοινονον του Δεσποτικου Σώματος, και εδιδασεν αυτον πάντα τα μυστήρια της αληθους ημων πιστεως.

"Ημεραν τινα εφεραν εις τον οικον του Ευστοργιου τυφλον και ηρωτησαν αν ητο εκει Παντολεων ο ιατρος. 'Ο δε αγιος ως ηκουσεν εξηλθε μετα του πατρος και ηρωτησε τον τυφλον τι ζητει, ο δε απεκρινατο το φως μου ποθω να αποκτησω, αριστι ιατροε, διο παρακαλω θερμωσ λυπηθητι και ελεησον τον αθλιον εμε, διοτι πολλοι ιατροι υπεσχεθησαν να με θεραπευσωσιν, αλλα δεν ηδυνηθησαν μάλιστα και το ολιγον μου φως εξ αιτίας αυτων εχασα, και ηδη ειμαι εντελωσ τυφλος και πτωχος ο ταλαιπωρος, διοτι εις αυτους κατεσπαταλησα την περιουσιαν μου. Λεγει τον ο αγιος «'Ελπιζε και τους οφθαλμους σου θα θεραπευση ο αληθης Θεος δι' εμου».

Ταυτα ελεγεν ο Παντολεων, ελπίζων βεβαίως εις την θειαν δυναμιν. 'Ο δε πατηρ νομιζων οτι με τέχνην ανθρωπίνην θα τον θεραπευση ημποδισε λεγων. Μη επιχειρησης, αγαπητε υιε, εργον υπερ την δυναμιν σου, Ινα μη εντραπης ακολούθως, διοτι τι περισσοτερον δυνασαι συ απο τους αλλους ιατροους, οτινεις δεν ηδυνηθησαν να τον θεραπευσωσιν. 'Ο δε ειπεν, Ουδεις αλλος, ως εγω, δυναται, πατερ, να τον θεραπευση, διοτι απο τον διδασκαλον μου εως αυτους υπαρχει μεγαλη διαφορα. 'Ο δε αγιος λεγει. Προσεξε πατερ, να πιστωθης οφθαλμοφανωσ περι της αληθείας. Ουτως ειπ, και απλωσας την δεξινην, εποίησε το σημειον του Σταυρου επι των οφθαλμων του τυφλου, επικαλούμενος τον Κυριον ημων 'Ιησούν Χριστον. Και ο το θαιματος! Παραιντα ηνεοχθησαν οι οφθαλμοι αυτου ου μονον οι του σώματος, αλλα και οι της ψυχης και εξ ειδωλοτρατρον το προτερον, μόλις απηλυσεν την οφριση δια της επικλήσεως του ονοματος του Χριστου, αμέσως επιστευσεν αυτος τε και ο πατηρ του αγιου και μεγαλοφρωνωσ εκηρξεν τον Χριστον Θεον αληθέστατον. "Εχαρη λοιπον ο αγιος, εδόξασε τον Κυριον, ειτα οδηγησας αυτους προς τον 'Ερμολαιον, τους εβαπτισεν. 'Ο δε Ευστοργιος επιστρεφας εις την οικιαν, συνετριμεν όλα τα ειδωλα μετ' ου πολυ δε απηλθε προς τον Κυριον εν μετανοια. 'Ο δε Παντολεων τότε εμοίρασεν όλον τον πλουτον εις ελεημοσινας, ηλευθέρωσε τους δούλους του, ασθενεις και αδυνάτους επιμελειτο και δια χρημάτων συνέδραμεν. "Ηκούσθη λοιπον το όνομα του πανταχού και θεοι ειχον ασθενεις, άλλον ιατρον δεν εξητον παρα τον Παντολεοντα, οστις θεραπευων αυτους, ουδεν εξηκει, αλλα μονον να ομολογωσι τον Χριστον ως μονον και αληθη

Θεόν. Τὸ μῖσος ὁμῶς τῶν ἰατρῶν δὲν εἶχεν ὄρια καὶ ἐζήτουν ἀφορμὴν νὰ τὸν διαβάλωσι πρὸς τὸν βασιλέα. Εἶπον εἰς αὐτὸν ὅτι ὁ Παντολέον, ὃν τοσοῦτον ἀγαπᾷς, οὔτε τὴν μεγάλην δύναμιν καὶ ἐξουσίαν σου φοβεῖται, τὴν πατριὸν ὑβρίζει θρησκείαν καὶ πιστεύει εἰς τὸν Ἐσταυρωμένον.

Ἄν θέλῃς νὰ πιστωθῆς περὶ τῶν λεγομένων, πρόσταξον νὰ ἔλθῃ ὁ τυφλός, τὸν ὁποῖον ἐθεράπευσεν ὁ Παντολέον, ὅπως ἀκούσης καὶ ἀπὸ τοῦ ὄν ὅσα σοὶ εἰπομέν». Ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐλυπήθη καὶ διέταξε νὰ φέρωσι τὴν πρῶην τυφλὸν ὃν ἠρώτησε νὰ εἴπῃ πῶς ἐθεράπευθη ὑπὸ τοῦ Παντολέοντος. Οὗτος δὲ ἔλθὼν ὡμολόγησεν ἀφόβως πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν αὐτῷ, λοιπὸν σὺ τί φρονεῖς περὶ τούτου; ὁ Χριστὸς σὲ ἰάτρυσεν ἢ οἱ θεοί; Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο: Ἄν ἐξετάσωμεν καλῶς, βλέπομεν γυμνὴν τὴν ἀλήθειαν: Τοῦτο, ὦ βασιλεῦ, δὲν χωριάζεται ἀμφιβολίαν ἥτι ὁ Χριστὸς μὲ ἐθεράπευσεν. Μὴ ἔχων δὲ τί νὰ ἀπολογηθῆ ὁ Μαξιμιανός, εἶπεν αὐτῷ. Μὴ γίνεσθαι μωρός, οὔτε νὰ ἀναφέρῃς κἄν εἰς τὸ ἔθῃς, ὅτι ὁ Χριστὸς σὲ ἐθεράπευσεν.

Ὁ δὲ ποτε τυφλὸς καὶ τώρα πεφωτισμένος τῇ ψυχῇ μᾶλλον ἢ τῷ σώματι οὔτε τὴν ἐξουσίαν τοῦ βασιλέως οὔτε τὸν θυμὸν αὐτοῦ, οὔτε τὰς τιμοφίας συλλογισθεὶς, εἶπε τῷ βασιλεῖ. Σὺ εἶσαι ὄντως καὶ μωρός καὶ ἀνόητος, ὡς οἱ θεοί σου σὲ σκότισαν καὶ δὲν δύνασαι νὰ ἴδῃς τὴν ἀλήθειαν, τὴν ὑπὲρ τὸν ἥλιον λάμπουσαν. Ἀκούσας ταῦτα ὁ τύραννος, εὐθὺς διέταξε καὶ ἀπεκρῖλισαν αὐτόν. Οὕτως ἐτελεύτησεν, τὸ δὲ τίμιον αὐτοῦ λείψανον ἠγόρασε κρυφῶς ὁ Ἄγιος καὶ τὸ ἔθηκεν ἐκεῖ ὅπου εἶχε τεθαμμένον καὶ τὸν πατέρα του. Ἐμήνυσε δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν Παντολέοντα

νὰ ἔλθῃ πρὸς αὐτόν. Οὗτος δὲ ἐρχόμενος καθ' ὁδὸν προσήγγετο. Ὁ Θεὸς τὴν αἴνεσίν μου μὴ παραιοποιήσης. Ὁ βασιλεὺς λέγει πρὸς τὸν Ἄγιον. Ἦκουσα Παντολέον, διὰ σὲ λόγους τινὰς ἀπρηταίς. Ὑβρίζεις καὶ καταφρονεῖς τὸν Ἀσκησιῶν καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς, περὶ δὲ τοῦ Χριστοῦ πιστεύεις καὶ κηρύττεις ὅτι αὐτὸς μόνος εἶνε Θεὸς ἀληθινός καὶ ἐλπίζεις εἰς αὐτόν ὅστις ἀπέθανεν θάνατον αἰτιμον. Ἐπειτα σὺ ἠξέυρεις πόσον σὲ ἀγαπῶ διὸ καὶ παρηγγεῖλα εἰς τὸν διδασκαλὸν σου νὰ διδάξῃ καλὰ τὴν τέχνην διὰ νὰ σὲ ἔχω εἰς τὸ παλιόν. Ἠξέυρω ὁμῶς καὶ τοῦτο, πολλὰς τινὲς ἀπὸ φθόνου ψεύδονται, διὰ τοῦτο σὲ ἐκράξα νὰ θυσιάσης εἰς τοὺς θεοὺς, ἵνα πιστωθῶ περὶ τῆς ἀληθείας. Ὁ δὲ ἅγιος ἀπεκρίθη Βασιλεῦ, ἢ πρὸς Θεὸν πιστὸς εἶνε τὸ μέγιστον ὄλον τῶν ἀγαθῶν, ὁ Θεὸς δὲ, ὃν ἐγὼ προσκυνῶ καὶ σέβομαι, ἐποίησε τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, ἀνέστησε νεκρούς, τυφλοὺς ἐρώτισε, λεπρούς ἰκαθάρτισε, παρὰλύτους ἠνώρθωσε καὶ ταῦτα πάντα τὰ ἐτέλεσε δι' ἑαυτοῦ μόνου προστάγματος, οἱ θεοὶ δὲ οἱ λατρευόμενοι παρ' ἡμῶν οὐδέποτε ἐκαμάν τι, οὔτε καὶ παραμυκρόν. Εἰ δὲ καὶ ὄρξεις, ὦ βασιλεῦ, ἄς δοκιμάσωμεν ὅπως γνωρίσης τὴν ἀλήθειαν. Διάταξον νὰ φέρωσιν ἀσθενὴ τινὰ ἔχοντα πάθος ἀνίατον καὶ ἃ, ἔλθωσιν οἱ ἱερεῖς σου νὰ παρακαλέσωσι τοὺς θεοὺς τῶν ὄσων θέλουσι, εἴτα νὰ δεηθῶ καὶ ἐγὼ τοῦ Θεοῦ μου καὶ εἰς οὔτινος τὸ ὄνομα θεραπευθῆ ὁ ἀσθενῶν, αὐτὸν ἄς ὀνομάσωμεν καὶ θεὸν ἀληθείστατον». Ἦρσεν ὁ λόγος τῷ βασιλεῖ καὶ ἔφεραν παρὰλύτον ἐπὶ κλίνῃ. Ἐδεήθησαν λοιπὸν οἱ ἱερεῖς τῶν εἰδώλων ἐπικαλούμενοι ἐπὶ πολὺ τοὺς ἀναισθητοὺς θεοὺς των, ἀλλ' αὐτοὶ ὡς ἀναισθητοὶ δὲν ὑπήκουσαν, ὁ δὲ ἅγιος ἐγέλασεν ὄλιγον διὰ τὴν ἀνοησίαν αὐτῶν. Ἀκολουθῶς εἰ-

πον πρὸς τὸν ἅγιον νὰ ἐπικαλεσθῆ καὶ αὐτὸς τὸν θεὸν του. Τότε ἤψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς οὐρανοὺς λέγων : Κύριε ἐσαίκουσαν τῆς προσευχῆς μου καὶ ἡ κραυγὴ μου πρὸς σὲ ἰδῆτω. Δεῖξον, Δέσποτα εἰς αὐτοὺς, ὅτι σὺ μόνος εἶσαι Θεὸς ἀληθινὸς καὶ παντοδύναμος. Οὕτως εἶπε καὶ λοβῶν ἐκ τῆς χειρὸς τὸν παράλυτον, λέγει αὐτῷ : « Ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ, ἔγειραι καὶ περιπατεῖ ». Παρευθεὶς δὲ ὁ λόγος ἐγένετο ἔργον καὶ ἐγερωθεὶς ὁ ἀσθενὴν περιπατεῖ χαίρων καὶ ἀγαλλόμενος. Τοῦτο τὸ ἐξάισιον θαῦμα ἰδόντες οἱ περιουσιώτες ἐξέστησαν καὶ πλείστοι μὲν ἐξ αὐτῶν ἀπορρησάμενοι τὰ εἰδωλα ἐπίστευσαν εἰς τὸν ἀληθῆ Θεόν, οἱ δὲ μαροὶ ἱερεῖς καὶ ἰατροὶ ἔμειναν εἰς τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ εἶπον τῷ βασιλεῖ νὰ μὴ ἀφήσῃ τὸν Παντολέοντα νὰ ζήσῃ οὐδὲ στιγμὴν, διότι θέλει ἀφανίσῃ παντελῶς τὴν θρησκείαν των. Τότε ὁ βασιλεὺς προσελάθησε πρῶτον μὲν νὰ δελεάσῃ τὸν ἅγιον μὲ λόγους κολακευτικούς, βλέπων ὅμως ὅτι οὔτε κολακῆσαι οὔτε ἀπῆλαι ἰσχυροὶ νὰ τὸν μεταβίλωσιν, ἀπεφάσισε νὰ τὸν τιμωρήσῃ. Καὶ πρῶτον μὲν τὸν ἐκρέμασαν ἐπὶ ξύλου καὶ τὸν ἐξέσχισαν μὲ σιδηροὺς ὄνυχας, ἔπειτα μὲ λαμπάδας κατέκασαν τὰς πλευρὰς καὶ τὰ λοιπὰ πληγωμένα μέλη του. Καὶ τὸ μὲν σῶμα τοῦ μάρτυρος οὕτως ἐβασανίζετο, ὁ δὲ νοῦς αὐτοῦ ἦτο πρὸς τὸν Σωτῆρα καὶ λυτρωτὴν ἔχων δὲ τὰ ἑρμάτα εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστραμμένα, ἐδέετο νοερῶς τοῦ Κυρίου, ὅστις ἐπακούσας ἐφθασεν ἐκεῖ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ Ἑρμολάου, λέγων αὐτῷ : « Μὴ φοβοῦ, διότι ἐγὼ εἶμαι μετὰ σοῦ καὶ σὲ βοηθῶ εἰς ὅτι πάθῃς ὑπὲρ ἑμοῦ ». Καὶ ὁ λόγος ἐγένετο ἔργον, διότι αἱ χεῖρες τῶν στρατιωτῶν παρέλυσαν, αἱ λαμπάδες ἔσβεσαν καὶ αἱ πληγαὶ τοῦ ἁγίου ἐ-

θεραπεύθησαν. Ὁ βασιλεὺς κατησχυμένος προσέταξε νὰ τὸν καταβιάσῃσι καὶ εἶπεν αὐτῷ : Μὴ ποίαν τέχνην καὶ μαγίαν ἔκαμες πάντα ταῦτα ; Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο. Ἡ τέχνη καὶ ἡ μαγία μου εἶνε ὁ Ἰησοῦς, ὅστις ἰσχύμενος πησίον μου ἐνεργεῖ τὰ θαυμάσια. Λέγει δὲ ὁ Μαξιμιανός. Ἄλλ' ἂν σὲ βάλω εἰς σκληροτέραν βίαμενον, τί θὰ γίνῃς ; Καὶ ὁ ἅγιος εἶπεν. Τότε θέλω λιθεῖ καὶ ἐγὼ παρὰ τοῦ Χριστοῦ μου περισσοτέρας βοηθείαν.

Λύεταξε λοιπὸν καὶ ἐκρέμασαν μὲ μόλυβδον μέγα χαλκοῦ καὶ ἀνάμικτες ὑπ' αὐτὸ πύραν ἔστραψαν μέσα τὸν μάρτυρα. Οὗτος δὲ προσηχητο καὶ ἰδὼν πάλιν ὁ Χριστὸς ἑλθὼν τὸ σχῆμα τοῦ Ἑρμολάου εἰσέρχεται ἐντὸς τοῦ χαλκώματος καὶ πάσαντα τὸ μὲν πῦρ ἐσβέσθη, ὁ δὲ μόλυβδος ἐξηχράνθη. Οἱ παρευρεθέντες ἐξεπλάγησαν καὶ ἐθαύμασαν, ὁ δὲ πεπορωμένος καὶ ἀνείσθητος ὀρασιεὺς δὲν ἐγνώρισε καὶ οὐκ αὐτὸν τὸν ἀληθῆ Θεόν, ἀλλ' ἐνόμιζε ταῦτα μαγίας ἀποτελέσματα καὶ δολογιζέτο μὲ ποίαν ἄλλην βίασαν θὰ νικήσῃ τὸν ἀήττητον μάρτυρα. Συμβουλευθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν προηγουμένων διατίσσει νὰ δέσῃσιν εἰς τὸν τριήγηλον αὐτὸς μέγαν λίθον καὶ νὰ τὸν ρίψῃσι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ οἱ στρατιῶται ἐξετέλεσαν ὅτι διετάχθησαν. ὁ Θεὸς ἐφρόντισε πάλιν νὰ βοηθήσῃσι τὸν δοῦλον, δι' αὐτὸν κινδυνεύοντα. Τοῦτον γενομένου φαίνεται πάλιν ὁ Χριστὸς καὶ τὸν βαρύτερον ἐκείνον λίθον ἔκαμιν ἑλαφρότερον φύλλου δένδρου ὥστε ἔπεσεν ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ὁ δὲ μάρτυς περιπατῶν, ὡς ποτε ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἐπὶ τοῦ ἰσδάτου, ἐξῆλθεν εἰς τὴν παραλίαν ἀβλαβῆς. Ὁ βασιλεὺς ἐκ τούτου θαυμάσας εἶπε αὐτῷ. Τί τοῦτο ὁ Παντολέον ; ἔκρυψας μὲ τὰς μαγίας σου καὶ αὐτὴν τὴν θάλασσαν ; Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο. Τὸ πρόσταγμα ἀπλῶς τοῦ Κυρίου ταῖ-

τα εξετέλεσεν, εἰς τὸν Θεὸν τοῦτον ἀπακούουσι γῆ καὶ θάλασσα καὶ πάντα τὰ κτίσματα». Μεθ' ὅλα ταῦτα ἀντι-
νὰ μαλαχθῆ ἡ σκληρὰ καὶ πεπορωμένη καρδία τοῦ ἀστυ-
νέου βασιλέως ἐγένετο σκληροτέρα, διὸ προτάσσει νὰ φέ-
ρωσι παντός εἶδους θηρία, ἵππειοι δέλων νὰ δεῖξῃ ὅτι λυ-
πεῖται τὸν ἅγιον, εἶπεν αὐτῷ : Βλέπεις ταῦτα τὰ θηρία ;
ὅλα εἶνε διὰ τὴν ἀπίστην σου, ἀλλὰ λυπήθητι τὸν ἐστυ-
νόν σου.

Ἐγὼ μίσητος, ἔχει τοὺς Θεούς, ὅτι λυποῦμαι διὰ τὴν
νεότητά καὶ τὴν ἰσορροπιότητά σου καὶ ὡς αὐτὸς σὶ συμβου-
λεύω νὰ προκρίνης ὡς φρόνιμος τὸ συμφέρον σου καὶ
ἀλλὰ πολλὰ τοῦ ἔλεγεν ὁ βασιλεὺς. Ἐπειδὴ ὁμοῦ δὲν ἐ-
πίθετο ὁ τοῦ Χριστοῦ μίσητος εἰς τοῦ τυράννου τὸ πρό-
σταγμα, ἐξεδόθη κατ' αὐτοῦ ἀπόφασις νὰ τὸν ῥίψωσιν εἰς
τὰ θηρία, ἐὰν εἰς διάστημα τριῶν ἡμερῶν δὲν κάμῃ τὸ
θέλημά του. Ἰκοῦσθαι τοῦτο εἰς ὅλην τὴν κόλιν καὶ ἔδρα-
μον ἄπειρος νὰ ἴδωσι τὸν ἀστυνέου καὶ εὐγενῆ νεανίαν
μέλλοντα νὰ καταραγῶσθῃ, χωρὶς νὰ πράξῃ κανέν πταῖσμα.
Ὅτε λοιπὸν συνήχθησαν εἰς τὸ θέατρον καὶ ἐκάθισαν ὁ
βασιλεὺς ἐπὶ τόπον ὑψηλόν, ἔφρασαν τότε οἱ ὑπηρέται τὸν
ἅγιον ἵνα τὸν ῥίψωσιν εἰς τὰ θηρία. Αὐτὸς ὁμοῦ θαρσάλως
ἐβράδιζε πρὸς τὸ μέρος, ἐπειδὴ ἐθεώρει τὸν Χριστὸν ὑπὸ
τὸ προρηθὲν σχῆμα ἐνθρόνουντα αὐτόν. Ρίπτεται τότε
ἐντὸς τοῦ κλωβοῦ, τὰ θηρία ἀπολύονται καὶ οἱ θεῖται ἀ-
ναμένοντες νὰ ἴδωσι τὸ φοβερὸν θέαμα. Ὁ Θεὸς ὁ μετα-
σκευάζων τὰ πάντα ὡς βούλεται ἵνα δεῖξῃ εἰς τοὺς ἀπί-
στους τὴν ἔπαρξίν του, ηἰδούκησε νὰ μεταβληθῆ ἡ φύσις
τῶν θηρίων ἵνα ταῦτα ὡς λογικά ἐλέγξωσι τὴν μορφὴν
καὶ θηριοθετοῦσιν τὸν ἀνθρώπον.

Ἔστελλον λοιπὸν πλησίον τοῦ ἁγίου ὡς λογικά καὶ

φρόνιμα σείοντα τὰς οὐράς, λείγοντα τοὺς πόδας καὶ ἀμυλ-
λώμενα, ὅποιον πρότερον νὰ κολακεύσῃ καὶ προσκυνήσῃ
τὸν μάρτυρα. Τοῦτο τὸ τεράστιον θεῖον ἰδόντες τὸ πλη-
θος ὁμοφώνως ἀνέκραζεν : «Μέγας ὁ Θεὸς τῶν χριστιανῶν
ἀφειθήτω ὁ δίκαιος». Ἄλλ' ὁ ἀστυνέος βασιλεὺς ἐθιμώθη
σφόδρα διότι τὰ θηρία δὲν ἐξετέλεσαν τὸ θέλημά του, μὴ
ὀποφίρων δὲ τὸν ἐλεγχον τῶν ἀλόγων ζώων, προσέταξε
καὶ τὰ ἐφρόνευσαν. Διέταξε δὲ ἵππειοι νὰ κατασκευασθῇ
τροχὸς ἐφ' ὑψηλοῦ καὶ κατωφεροῦ τόπου καὶ ἀφ' οὗ θέτω-
σιν εἰς αὐτόν τὸν ἅγιον, νὰ κυλίωσιν αὐτόν, διὰ νὰ συν-
τριβῇ εἰς λεπτὰ κομμάτια. Οὕτως ἔπραξαν, ἀλλ' ὁ φιλάν-
θρωπος Κύριος ἐπέστη καλὴν κατὰ τὴν μεγάλην ταύτην
ἀνάγκην, καθ' ἣν μὲν ὁ ἅγιος ἦτο προσδεμένος ἐπὶ τοῦ
τροχοῦ, ἡ δὲ πόλις ἵστατο ἀναμένουσα νὰ ἴδῃ τὸν δίκαιον
καὶ σκληρότατον τοῦ δικαίου θάνατον καὶ ἔλισαν αὐτόν
ἐκ τῶν δεσφῶν. Ἀδελφὸς τότε ἱστάμενος, ἐδοξολόγει τὸν
θεόν, ὁ δὲ τροχὸς κυλίσας κατὰ τῶν ἀπίστων, πολλοὺς μὲν
ἐθιμώτευσεν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐφοθήθησαν καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς
ἐθιμώτευσεν. Ἐπειδὴ ὁμοῦ ὁ ἡλίθιος δὲν ἠθέλοντο νὰ δεχθῇ
τὸ φῶς τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ἐγένετο θηριοθέστερος ἢ πρό-
τερον, ἐκέλευσε καὶ πάλιν τὸν μάρτυρα καὶ λέγει αὐτῷ.
Ἔως ποῦ θὰ κάμνης τοιοῦτα τερατοεργήματα ; Ὁ δὲ
ἅγιος ὁμολόγησε τὴν ἀλήθειαν φανερώτως ὅτι τὰ θαύματα
ἐποίει ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ τοῦ Ἑρμολάου, κρίνων ὅτι
δὲν ἦτο πρόπον νὰ μὲνῃ κεκρυμμένος τοιοῦτος θησαυρὸς,
ἀλλὰ νὰ παρουσιασθῇ ὅπως ὠφελήσῃ καὶ ἄλλους. Διέτα-
ξεν τότε ὁ βασιλεὺς νὰ φέρουν τὸν Ἑρμολάον ἐνώπιόν του.
Παρουσιασθεὶς δὲ εἰς τὸν βασιλέα ἠρωτήθη πῶς ὀνομάζε-
ται καὶ ἂν ἔχῃ μετ' αὐτοῦ καὶ ἄλλους χριστιανούς, ὁ δὲ
οὐδὲν ἀπέκρυφεν, ἀλλ' ὁμολόγησε τὸ ὄνομά του καὶ τοὺς

δύο συντρόφους του, Ἑρμιόκράτην καὶ Ἑρμιππον.

Διέταξε τότε νὰ φέρωσι καὶ τούτους, εἶπε δὲ εἰς αὐτούς. Σεις εἰσθε οἱ πλανήσαντες τὸν Παντολέοντα ἵνα ἀρνηθῆ τοὺς θεοὺς; Ἐκεῖνοι δὲ ἀπεκρίθησαν: Ὁ Χριστὸς προσκαλεῖ πρὸς ἑαυτὸν ἐκείνους, οἵτινες εἶνε ἀξιοὶ καὶ κατὰλληλοι. Πρὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς λέγει: Ἄφετε αὐτὰ τὰ μωρὰ καὶ ἀνωφελῆ λόγια καὶ ἀκούσατέ με. Νοουθετήσατε αὐτὸν νὰ θυσιάσῃ εἰς τοὺς ἀθανάτους θεοὺς, ἂν θέλετε νὰ σὰς ἔχω φίλους καὶ νὰ σὰς δώσω ἀπείρους διαρεάς καὶ χαρίσματα.

Ἐκεῖνοι δὲ ἀπεκρίθησαν: Μὴ γένοιτο νὰ συμβουλευόμεν τινα εἰς τὴν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀπόλλειαν. Ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ ἅπαντες ἔχομεν μίαν ἀπόφασιν στερειωτάτην, ν' ἀποθάνωμεν μᾶλλον παρὰ νὰ προσκυνήσωμεν ἀναίσθητα εἰδώλα. Ταῦτα εἰπόντες οἱ ἅγιοι ὤψωσαν τὰ ὄμματα εἰς τὸν οὐρανὸν προσευχόμενοι τῇ Κυρίῳ νὰ τοὺς λυτρώσῃ ἀπὸ τῆς παγίως τοῦ δαίμονος. Ἐφάνη δὲ ὁ κύριος ἐνισχύων αὐτούς καὶ σεισμὸς ἐγένετο μέγας. Ὁ δὲ ἀπονεννημένος καὶ ἀσεβέστατος Μαξιμιανὸς εἶπεν, οἱ θεοὶ ὠργίσθησαν διὰ σὰς καὶ ἔσειαν τὴν γῆν.

Ἀποκρίνεται ὁ Ἑρμόλκος: Ἄλλ' ἂν συμβῆ καὶ κηρυμισθῶσιν οἱ θεοὶ σου τί θὰ ἔλεγες; Ἀκόμη δὲ ὁ λόγος δὲν ἐτελείωσε καὶ φθάνει ἄνθρωπος λέγων: Πίνωσκε πολὺχρονη βασιλεῦ, ὅτι οἱ θεοὶ σου κατέπεσαν καὶ ἔγειναν συντρίμματα. Ἄλλ' ὁ τύραννος ἀντὶ νὰ σωφρονισθῆ, περισσότερο ἐτκοτίζετο.

Ἐπαίδευσε λοιπὸν τοὺς ἁγίους μὲ διάφορα κολαστήρια καὶ ἐπὶ τέλους ἰδὼν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ τοὺς φέρῃ εἰς τὴν γνώσιν του τοὺς ἀποκεφάλισεν.

Τὰ λείψανα αὐτῶν ἔλαβον κρυφὰ χριστιανοὶ καὶ τὰ

ἔθαψαν μὲ πολλὴν εὐλάβειαν, τὸν δὲ Παντολέοντα ἔφεραν πάλιν εἰς τὸν βασιλεῖα, ὁ ὁποῖός ἰδὼν ὅτι κατ' οὐδένα τρόπον ἠδύνατο νὰ πείσῃ τὸν ἀήτητον μάρτυρα, προσέταξε πρῶτον μὲν νὰ τὸν δείρωσι θανάτῳ, ἔπειτα νὰ τὸν ἀποκεφαλίσωσι καὶ νὰ τὸν ρίψωσιν εἰς τὸ πῦρ. Οἱ στρατιῶται ὠδήγησαν τότε τὸν ἅγιον εἰς τὸν τόπον τῆς κατεπίσης, λέγοντα καθ' ὁδὸν «Πλεονάκις ἐπόλεμησάν με ἐκ νεότητός μου. Τότε γίνεται πάλιν σημεῖον θαύμαστόν, ἔδειξαν τὸν ἅγιον εἰς ελαίαν, ἔπειτα κατεδίβασεν ὁ εἰς τὴν σπάθην νὰ τὸν ἀποκεφαλίσῃ, ἀλλ' ὦ τοῦ θαύματος, ἐλύγισε τὸ ξίφος ὡς νὰ ἦτο ἀπὸ κηρόν. Τότε οἱ στρατιῶται ἐτρόμαξαν καὶ πεσόντες εἰς τὴν γῆν ἔλεγον:

Πιστεύομεν ὅτι ὁ Χριστὸς εἶνε ἀληθὴς θεός· καὶ παρακαλοῦμεν σε μὴ μὰς ὀργισθῆς, ἀλλὰ συγχώρησόν μας καὶ δεήθητι αὐτοῦ ὑπὲρ ἡμῶν, ὁ θεὸς ἅγιος ὑπὲρ αὐτῶν προσηύξατο καὶ παρευθὺς ἠκούσθη φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα: Ὅσα ἐζήτησα, νὰ γείνωσιν, ἐγένων, εἰς τὸ ἐξῆς, νὰ μὴ λέγησιν Παντολέον, ἀλλὰ «Πανταλεήμων». Ταύτην τὴν φωνὴν ἀκούσας, ὁ ἅγιος ἐδεδικιώθη ὁποῖον χαρισμάτων ὁ Κύριος τὸν ἠξίωσεν. Ἐνεθέκρυνε δὲ αὐτοὺς νὰ μὴ δειλιώσιν, ἀλλὰ νὰ ἐκτελέσωσι τοῦ τυράννου τὸ πρόσταγμα, διὰ νὰ λάβῃ ἐντελῶς τὸν τῆς ἀθλήσεως στέφανον, οἱ δὲ στρατιῶται κατόπιν τούτου ἔκοψαν τὴν τιμίαν αὐτοῦ κεφαλὴν, τῇ 27ῃ Ἰουλίου, 305 μ. λ. Ὅτε ἔκοψαν τὴν μακαρίαν αὐτοῦ κεφαλὴν, ἔρρευσε γάλα ἀντὶ αἵματος, ἡ δὲ ελαία ἐγένετο τὴν ὄραν ἐκείνην καρῶν. Τοῦτο μαθὼν ὁ τύραννος, προσέταξε τὴν μὲν ελαίαν νὰ κόψωσι, τὸ δὲ σῶμα τοῦ ἁγίου νὰ κατακαύσωσιν, ἀλλ' οἱ στρατιῶται ἐμμήθησαν τοὺς μάγους, οἵτινες δὲν ἐπίστρεψαν εἰς τὸν Ἡριόδην. Τότε τινὲς τῶν χριστιανῶν λαβόντες τὸ ἅγιον

λείψανον με πολλήν εὐλάβειαν εἶθαισαν αὐτὸ ἐκτός τῆς πό-
λεως εἰς τόπον, ὅστις ἐνομαζέτο τοῦ Σχολαστικοῦ Ἁδα-
μαντιοῦ.

Καί μετὰ θάνατον ὁ ἅγιος Παντελεήμων, δὲν ἐπαύσατο
νὰ κάμῃ πολλά θαύματα εἰς δόξαν Θεοῦ, εἰς τοὺς μετὰ
πίστεως αὐτὸν παρακαλοῦντας καὶ νὰ παρηγορῇ τοὺς πι-
στούς, παρέχων αὐτοῖς ἴκην ψυχῶν τε καὶ σωματίων.

Οἱ χριστιανοὶ Νικομηδείας ἀνήγειραν μεγάλην Μονὴν
καὶ ναὸν πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγ. Παντελεήμονος καὶ σήμερα
ἡ Βιθυνία ἐτίμα αὐτὸν, ὡς τὸν κατ' ἐξοχὴν Ἅγιον.

Ἀκολούθως ἐπὶ αὐτοκράτορος Ἰουστινίου τοῦ Β' (565
— 578 μ. X) ὁ πρωτοεὐαγγελιστὴς Ναρσῆς ἱδρύσει τὸ ἱερὸν
ἱματικὸν ἀγίασμα τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος ἐν Κουσκουν-
τζουκίῳ (Χρυσοκέραμος) καὶ κατοπιν τῆς ἐκ θαύματος ἰά-
σεως τῆς αὐτοκρατορίας Σοφίας τῆς Λοβῆς ἐκ σοβαρᾶς νό-
σου, αὕτη ἀνήγειρε περιεχλὴ ναὸν τοῦ Ἁγίου, ὡς καὶ
νοτοκομεία καὶ πτωχοκομεία πέριξ τοῦ Ἀγιάσματος.

Ἀναρίθμητα θαύματα ἀναγράφει ἡ μακραίων ἱστο-
ρία τοῦ ἐν Κουσκουντζουκίῳ Ἀγιάσματος τοῦ Ἁγ. Παντε-
λεήμονος πρὸς δόξαν Θεοῦ.

